

Реферат на тему: "Роки вигнання Гюго"

Віктор Гюго

Реферат на тему:

Роки вигнання Гюго

На світанку 2 грудня 1851 року, у річницю коронування Наполеона I і бою при Аустерліці, Луї Бонапарт насильно привласнив собі всю повноту влади, декретував розпуск Законодавчих зборів, вів воєнний стан, заарештував більшість своїх політичних супротивників. Триста депутатів, ті, що зібралися виразити протест проти перевороту в мерії X округу Парижа, були закриті в казарми.

Подібні міри залякування здатні були впливати на багатьох, але не на Гюго. Ранком 2 грудня він бере участь у зборах групи депутатів — лівих республіканців на одній із приватних квартир, а потім на вулицях Парижа тримає промову до народу разом з депутатом Боденом, якого чекає геройська смерть на барикаді в Сент-Антуанському передмісті. Гюгом були написані прокламації "До армії" і "До народу", у яких він призивав до відмовлення від покори диктатору.

3 грудня робочі квартали почали повстання проти Бонапарта. Наступного дня барикадами вкрилися бульвари. Але армія не підтримала народ. Зведений брат Луї Наполеона де Морні віддав наказ: "Стріляти без промаху". Почалася справжня бойня: не щадили ні жінок, ні дітей. Вже зломлений невдачами своїх виступів 1848 — 1849 років, робітничого клас Парижа зазнає поразки. 21 грудня плебісцит переважною більшістю голосів узаконив державний переворот, а рік по тому Луї Бонапарт став "імператором французів" під ім'ям Наполеона III.

Протягом дев'ятнадцяти років існування бонапартистського режиму Гюго вів з ним безустанну боротьбу. Якийсь час Гюго знаходиться в Парижі на нелегальному становищі. Голова поета оцінена в 25000 франків, а пізніше він довідається, що Бонапарт дав зрозуміти про бажаність його розстрілу на місці у випадку піймання. 11 грудня 1851 року з паспортом на ім'я робітника Ланвена Гюго залишає Париж і направляється в Брюссель.

Декретом від 9 січня 1852 року Гюго являється в "вигнанні". До обнародування декрету дружині Гюго, Аделі, що залишилася поки в Парижі, вдається завдяки впливовим зв'язкам домогтися збереження за поетом авторських прав і платні академіка, але перешкодити розпродажу з торгів рухомого майна вона не може.

Самий бурхливий, яскравий і драматичний період в біографії Гюго закінчився, таким чином, зовнішньою поразкою. Однак поет віддалявся у вигнання зі свідомістю невимірної моральної переваги над тимчасово торжествуючим авантюристом, збагачений досвідом політичної боротьби і, головне, відродженою причетністю до долі трудового народу. Як він, записавши на полях рукопису "Знедолених", у 1848 році

"перервав роботу" пер Франції, а продовжив "ізгой". Політичні події відволікали Гюго від літературної творчості, хоча і в роки смуту він продовжував роботу над майбутнім збірником "Споглядання" і над "Убогістю". Але тільки завдяки подіям 1848 — 1851 років Гюго став великим національним письменником, популярним представником французької літератури у світі.

Гюго з мужністю і гідністю переносить своє нове положення політичного вигнання. "Треба гідно пройти парадом, що може закінчитися швидко, але може бути і довгим", — пише він 22 лютого 1852 року. Для нього і його близьких починається п'ятилітнє існування "бездомника", яке закінчиться лише з придбанням Отвіль Хауза на острові Гернсі.

У Брюсселі Гюго залишається протягом семи місяців. 15 грудня сюди прибуває Жюльетта Друє, що налагоджує його побут (дружина поки охороняє його інтереси в Парижі). Гюго зовні постарів, обличчя його поборознене зморшками і складками, він обважнів, перестав стежити за зачіскою, недбалий в одязі, скаржитися (не цілком обґрунтовано) на скрутність у засобах. До помірності зобов'язує його, як він вважає, і його положення вигнання. "На мені зосереджені всі погляди, — пише він дружині 19 січня. — Я відкрито і тяжко живу в праці і позбавленнях". Гюго розраховує в Брюсселі завершити рукопис "Убогості" ("Знедолених"), привезену із собою з Парижа, але політичні пристрасті беруть верх, і роману ще чимало прийде чекати своєї години. Наприкінці січня до Гюго в Брюссель приїжджає випущений з в'язниці син Шарль, і поступово навколо них утвориться ціла колонія французьких політемігрантів. Вони обговорюють події, що відбулися, діляться спогадами. У цій атмосфері Гюго задумує детальну історію державного перевороту, яку назве "Історія одного злочину". Закінчена в основному в Брюсселі, книга не знайшла видавця через крайню різкість свого тону і була опублікована в доробленому виді лише в 1877 році, коли у Франції республіці знову загрожувала монархічна змова маршала Мак-Магона.

"Діюча особа, свідок і суддя, я справжній історик", — пише Гюго дружині. Щодо останнього Гюго помилявся. "Історія одного злочину" і вирощий з нього памфлет "Наполеон Малий" (1852) — це скоріше люті памфлети, що не щадять висловлювань у викритті і дискредитації Луї Бонапарта і його поплічників майже винятково з моральних позицій, поза аналізом політичної і соціальної ситуації у Франції, яка привела до бонапартизму.

Проте пропагандистська роль памфлету "Наполеон Малий" була величезною. Він витримав десять видань, таємно ввозився з Бельгії у Францію, хвилював розуми, схилиючи їх до опозиції режиму, що з'являвся під пером Гюго втіленням злочинності й аморальності.

Гюго розумів, що після публікації "Наполеона Малого" він не зможе залишатися в Бельгії, що визнала режим Луї Бонапарта і прийняла в грудні закон про діяльність іноземців на своїй території. Він звертає свої погляди убік Лондона, центра європейської політеміграції (там, зокрема, знаходилися близькі йому за духом Кошут і Мадзіні), а потім обирає франкомовний англійський острів Джерсі.

До від'їзду письменник укладає договір на загальнодоступне видання своїх творів з видавцями Етцелем і Мареском. 2 серпня 1852 року він у Лондоні, де робить триденну, що не приносить йому задоволення, незважаючи на зустрічі з Мадзіні і Кошутом, зупинку і 5 числа, у день виходу в Брюсселі "Наполеона Малого", разом із сином Шарлем сходять на берег у Сент-Ельє, адміністративному центрі острова Джерсі.

Тут їх зустрічають заздалегідь прибулі г-жа Гюго з дочкою Аделью і відданий учень Вакері (брат загиблого разом з Леопольдіною). Шостого на острів приїжджає Жюльетта Друе, а потім, по виходу з в'язниці, другий син — Франсуа Віктор. Гюго знову випробував найсильніше потрясіння, йому доводиться починати все як би заново. Але можна сказати, що на Джерсі і почався Гюго "справжній", вкладаючи в останнє слово поняття дійсності як стосовно письменника, так і стосовно реальності (раннього Гюго, віддаючи данину його обдарованості, вважали не в злагоді з дійсністю і Бальзак, і Гете, і Пушкін).

Гюго поселяється у великому білому домі на березі моря за назвою Марин-Терас. Перший час він насолоджується відпочинком, прогулянками, морськими купаннями, риболовлю. За активну роботу приймається в жовтні 1852 року. Щодня письменник зачинається у своєму кабінеті на другому поверсі і працює перед вікном, зверненим убік моря. Він переповнений лютим, полум'яним гнівом проти винуватця державного перевороту і не втомлюється бичувати його як у віршах так і в надзвичайно збуджених розмовах. У думках підбиває підсумок великому відрізку життєвого шляху, думає про наступаючу старість, але насамперед про долю Франції яка опинилася під владою незначного проходимця, стосовно якого він вважає за необхідне зробити акт помисти!

Цим актом помсти виявився збірник "Відплата", над віршами якого Гюго працював протягом восьми місяці з жовтня 1852 року, але з'явився у світло він тільки 25 листопада 1853 року, причому Етцель випустив два видання — одне з пропусками найбільш різких місць (на титульному листі збірник місцем видання вказувався Брюссель) і інше — повне, з вигаданою вказівкою "Женева і Нью-Йорк, Всесвітня друкарня, Сент-Ельє", щоб убезпечити книгу від судового переслідування бельгійською владою; це останнє видання окремими аркушами таємно увозилося у Францію і брошурувалося на місці. Успіх її був величезний. Після тринадцяти років мовчання Гюго заявив про себе як поет, цілком обновивши якщо не творчу манеру, то тематику своєї поезії.

"Відплата" вважається самою гнівною книгою французької поезії: у ній більш шести тисяч віршованих рядків, і понад половину з них — це шалені обвинувачення, уїдливі нападки, груба, іноді майже майданна лайка, підлеглі строгої чіткості олександрійського розміру. "Ювеналов бич" французької поезії після великого майстра політичної сатири XVI століття Агриппи д'Обиньє виявився в надійних руках. Збірник буквально приголомшив читачів, що звикли до "колишнього" Гюго, і остаточно заявив про перехід Гюго в ряд демократичних республіканців, на позиції активних поборників справедливого політичного і суспільного пристроїв У "Відплаті" Гюго вперше малює картину світлого майбутнього людства ("Ultima Verba"), і згодом вона не раз буде

з'являтися перед його поетичним поглядом. Є присутнім він зокрема, і в наступному за "Відплатою" поетичному збірнику "Споглядання". "Споглядання" вийшли у світло 23 квітня 1856 року одночасно в Брюсселі до Парижеві (Наполеон III змушений був тримати "відкритої" двері для великого національного письменника; твору Гюго, крім особисті випадки, що містили, проти імператора, продовжували видаватися у Франції, висвітлюватися критикою в газетах і журналах).

Збірник "Споглядання" приніс Гюго великий комерційний успіх. Це було дуже до речі, тому що поету хотілося мати надійне пристановище для себе і своєї родини. Справа в тім, що ще в 1855 році йому довелося залишити своє джерсейское притулок. Після офіційного візиту Наполеона III у Лондон (йшла Кримська війна, за подіями якої Гюго стежив з великим інтересом) англійська королева Вікторія влітку 1855 року відправилася, у свою чергу, у Францію, що привело до публікації в Лондоні французьким вигнанцем Феліксом Піа протесту, складеного в самих різких вираженнях. Газета емігрантів, що проживали на Джерсі, передрукувала його. Редактор і двоє його співробітників були негайно вислані.

Гюго, що не схвалював форму, у яку Піа наділив протест, проте виразив солідарність з газетою. Результатом була висилка усіх французьких емігрантів. 31 жовтня 1855 року Гюго з родиною відплив із Джерсі на сусідній острів Нормандського архіпелагу Гернси. Тут він 16 травня 1856 року, після виходу "Споглядань", купує будинок № 38 за 24000 франків і називає його Отвіль-Хауз, після деяких коливань чи не назвати його Ліберті — Хауз (Будинок Волі).

Гюго продовжував працювати над "Легендою століть" до кінця свого життя (друга серія вийшла у світло в 1877 році, третя — у 1883 році; при публікації третьої серії Гюго заново перегрупував весь склад збірника). Основний задум добутку — показати рух людства до світлого і щасливого майбутнього, починаючи від першої стадії — "Від Еви до Ісуса Христа" і до "Двадцятого століття", а потім "Поза межнього часу".

Випустивши у світло першу серію "Легенди століть", Гюго звертається до роботи над початою раніше поемою "Кінець Сатани".

Після публікації "Людини, що сміється" Гюго якийсь час живе в Бельгії, а потім у вересні 1869 року відправляється у Швейцарію, де в Лозанні збирається Конгрес світу, що обрав його своїм головою. Перед міжнародною аудиторією, у якій представлені різні ліві партії — від республіканців до марксистів, Гюго виголошує підняту промову, у якій звучить зрозуміла усіма по-різному фраза: "Я вітаю майбутню революцію!" Вимовляє її той самий Гюго, що ніколи був присутній на торжествах коронації Карла X в Реймсі, де востаннє у французькій історії юрби золотушних сподівалися одержати зцілення від накладення рук "християннейшого короля" Франції...

Після народження 28 вересня онученята Жанни, що разом з онуком Жоржем буде розрадою його старості, поет повертається в Брюссель, щоб подивитися на внучку, а 5 листопада знову на Гернси, де приймається за роботу, складаючи вірші, що увійдуть у збірники "Уся ліра" і "Похмурі роки". Настає суворий для Франції 1870 рік. Наполеон III 19 липня повідомляє війну Пруссії, що підтримувала неугоду Франції кандидатуру

одного з німецьких принців на іспанський престол. Гюго принциповий супротивник воєн. У своєму гернсейском саду він виростив "Дуб Сполучених Штатів Європи" (його можна бачити там і донині). Події, у які втягнена батьківщина, не можуть залишити його байдужим. 15 серпня він на материку, у Брюсселі. Свою позицію Гюго сформулював в одному з віршів: "він бажає Франції Аустерлиця, а імперії — Ватерлоо". Як відомо, 2 вересня в результаті Седанської катастрофи капітулювала стотисячна французька армія, і "імператор французів" став бранцем Вільгельма I. Це було крахом імперії. З 3 вересня в Парижеві стали лунати наполегливі вимоги скасування монархії. У неділю, 4 вересня, народ заповнює Бурбонський палац, де засідає палата депутатів, і незабаром у міській ратуші депутат від Парижа Леон Гамбетта проголошує Республіку.